

rede skildring fra Århus i »Fra det glade Århus« (1963) står Glatved, der selv har været skuespiller og sommer-teaterdirektør, på ret jomfruelig grund. Han har dog allerede i 1960'erne i ca. 70 radiocauterier skildret den danske revys historie.

I hovedsagen følger bogen de mere prominente revycentre. Efter en præsentation af provinsens sommerskuespil som fænomen følger Odense, Helsingør, Nykøbing F., Ålborg, Svendborg (den berømte »Rottefælden«), Slagelse, Århus og Randers. Der sluttes – lidt blandet – med pressen, forfatterne, hvordan man blev sommerskuespil-direktør, en turné i 1930, kalejdoskopske minder, skuespillernes øgenavne og provinsrevyen i dag. Bortset fra dem, der senere blev til noget i den fjerne hovedstad, er det et hav af glemte navne, der her stilles på række og geled i tekst og gode billeder, og dog må mange af dem havde været kære og kendte i de sommermåneder, de hvert år gæstede de danske købstæder. Glatved sætter dem et smukt og velment mindede, om end i en noget snakkende – altfor snakkende – form. Hans livslange, nære tilknytning til genren indbyder ham naturligvis til en omfattende udnyttelse af anekdoten som karakteriserende sidestof. Det skal han ikke dadelles for – for adskillige af historierne er gode! Med vilje undgår han i vidt omfang årstal og dateringer, og det svækker bogen afgørende som værktøj. Men et udgangspunkt for videre undersøgelser er den da; også selv om den er lidt for indforstået. I indledningen konstaterer Glatved, at det »burde være på tide«, at der bliver skrevet og fortalt om provinsens revyer. Han har selv begyndt; men at det vil være muligt at komme lidt længere tilbage og endda finde stof, vil enhver interesseret kunne erkyndige sig om ved en detaljeret gennemgang af provinsavi-

serne for de relevante sommermåneder – oftest fra 1. maj til 31. august, men af og til lidt længere, alt eftersom sæsonen ellers var gået. En enkelt detalje: Den legendariske første københavnske revykonge Wilhelm Petersen omtales bestandig som »Peter Vild«, hvilket måske er nærliggende, hvis man skal gætte på en betydning af navneombytningen; men det var nu »Peter Wilh«, – et pseudonym, der ikke var så vanskeligt at gennemskue, som Glatved synes at tro.

Finn H. Lauridsen

Sejlskibe. Danskbyggede træskibe opmålt, tegnet og fotograferet af Jens Friis-Pedersen. (Høst & søn, 1980). 106 s., 295 kr.

I 1978 modtog Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg arkitekt Jens Friis-Pedersens tegninger og fotografier af danske træskibe. De var blevet til i 1920'erne og 1930'erne, mens skibene endnu sejlede. Før sin død havde han færdiggjort det meste af en forbindende tekst til billederne, der viser den danske sejlskibs udvikling fra slutningen af 1700-tallet til indgangen af vort århundrede. Især havde han lagt vægt på de ændrede former af stævn og agterspejl.

Udgivelsen er forestået af to søfartskyndige, Anders Monrad Møller og Jens Lorentzen, og resultatet er blevet særdeles vellykket. Med nænsom hånd har de to fortsat og færdiggjort den nødvendige tekst til Friis-Pedersens billeder.

Resultatet er blevet en grafisk særdeles vellykket publikation. De smukke akvareller kommer med deres fine farvespil til deres fulde ret. Også de store tekstsider med forfatterens brødtekst virker vellykket. Billede og tekst klæder hinanden.

I det hele taget bærer bogen i høj grad præg af forfatterens og udgiverens dybe forelskelse i de gamle træskibe.

Henrik Fode

Ole Brage (red.): *Lokalhistorisk filmvejviser*. (Bibliotekscentralens Forlag, 1980). 246 s.

Lokalhistorisk filmvejviser er udgivet med baggrund i den række indsamlingskampagner for gamle billeder og film, der under Danmarks Radios filmarkivar Ole Brages ledelse har fundet sted i 1970'erne. Resultatet har været imponerende. Mere end 1300 film fra århundredskiftet til de seneste år er registreret i ca. 1825 indførsler, idet film fra spredte lokaliteter er optaget alle konstaterede steder. Den generelle indgangskode er Indenrigsministeriets kommunenummerfortegnelse. Desuden er angivet optagelsesår, spilletid, sort/hvid eller farve, eventuel lyd, indholdsreferat samt den ejende institutions eller privatpersons navn. For institutionernes vedkommende er der også en særlig adressefortegnelse. Registeret bag i bogen, der henviser til kommunenummer og årstal, er et kombineret sag- og navneregister, der dog er baseret på de modtagne oplysninger og ikke på redaktørens gennemsyn af hver film – der også tidsmæssigt ville have været umuligt at overkomme.

Bogen påstås at henvende sig til lokalhistorikere, forskere, lærere og foredragsholdere, der ønsker at anvende film til belysning af den nyere historie. Henvendelsen er god nok, men anvendelsen synes mere tvivlsom. Et overvældende antal er – og det er da af sikkerhedsgrunde forståeligt – undtaget fra udlån. Alligevel må det i høj grad anbefales interesserede at stifte bekendtskab med kataloget. Det er en in-

spirerende, tids- og emnemæssig lang vandring i vor egen, vore forældres og bedsteforældres tid, og selv om adskiligt ikke er kommet med, er det alligevel glædeligt, at så mange har sanset at fæstne så meget på den i de første årtier så spændende celluloidstrimmel.

Finn H. Lauridsen

H. P. Clausen og Jørgen Paulsen: *Augustenborgerne. Slægt – Slotte – Skæbne*. (Historisk Samfund for Als og Sundeved, 1980). 350 s. Ill.

Ordet »Augustenborgerne« har ikke nogen god klang i vor historie. Dertil minder det for meget om danskerhad og forræderi. Men en sådan dom er lidt for summarisk. Augustenborgerne repræsenterede mere end dynastiske stridigheder og intriger mod det danske monarki.

Derfor er det en ypperlig idé, det historiske samfund for Als og Sundeved har fået ved at overtale to eksperter som professor H.P. Clausen og museumsdirektør Jørgen Paulsen til at udarbejde dette statelige værk.

Jørgen Paulsen har taget sig af slægten og slottene. Det er blevet en meget fascinerende skildring af denne fyrsteslægt, der tog sin begyndelse i 1651 ved hertug Ernst Günthers ægteskab med prinsesse Augusta af Lyksborg. Slægten uddøde i 1931.

Allerede i det første afsnit møder vi en række repræsentanter – ikke mindst kvindelige – der er værd at stifte bekendtskab med på grund af deres menneskelige egenskaber. Der var således hertuginde Charlotte Amalie Wilhelmine, som i 1762 blev gift med hertug Frederik Christian I (1721-94), med hvem hun levede i et smukt, men kortvarigt ægteskab, da hun døde i 1770 kun 26 år gammel. Hendes mand byggede det prægtige Augustenborg Slot.